

CERCETĂRILE PALEOLITICE DIN REGIUNEA BAIA MARE

ÎN CONTINUAREA acțiunii de colaborare cu muzeele regionale, sectorul paleolitic al Institutului de arheologie a făcut cîteva cercetări de teren și în regiunea Baia Mare, între 5—16 august 1957. Indicațiile mai vechi, deși puține și neconcludente, ne-au folosit ca un serios punct de plecare în cercetarea acestei regiuni atît de puțin cunoscută din punct de vedere al resturilor paleolitice.

Prima deplasare am făcut-o la Bicsad, pentru a verifica locurile semnalate de arheologul Roska Márton, ca aparținînd epocii pietrei cioplite. Aici citează Roska prezența opalului în stare naturală pe locurile numite Cetățele, Lăutoriu, Între Coaste, Izvorul Răcșii, Sub Coasta Rîtului și Măgurele.

Am cercetat deci o parte din aceste locuri și cîteva nesemnalate de M. Roska.

CETĂȚELE

Terenul cunoscut sub această denumire este cuprins între Racșa-Fîntînele de la Ciurgău și Coasta Cucenilor. Pe locurile aflate în proprietatea lui Bocșa Mihai și Cînta Iacob apar bolovani de opal, unii atingînd greutatea de peste o tonă precum și numeroase așchii atipice, deșeuri sigure de prelucrare a opalului.

LĂUTORIU

Locul se află situat la marginea nordică a satului numit « Fărtăi », unde a fost vechiul sat, numit Lăutoriu, nu « Lăutari » cum l-a transcris Roska; locul și-a luat numele de la un izvor cu debit foarte puternic, perfect constant, chiar pe vreme de secetă. Apele lui nu îngheață iarna.

În drumul din dosul casei locuitorului Vasile Vida, în locurile cu porumb de peste acest drum, precum și pe locul de arătură din fața acestei case, se găsesc frecvent așchii și spărturi de opal. După cele comunicate de Vasile Vida, locurile au fost acoperite cu tufiș și a avut mult de lucru cu spargerea și îndepărtarea stîncilor de opal care depășeau uneori cinci-șase tone greutate.

SUB COASTA RÎTULUI

Aici am aflat stînci masive de opal chiar pe locul lor de depunere. Pe depresiunea care coboară spre vîrfurile Măguricilor, ca și pe drumul care merge pe sub Coasta Rîtului, se poate urmări acțiunea de deplasare și sfărîmare a opalului prin rostogolire. Nu am găsit nimic cioplit intenționat. Dacă va fi funcționat și aici un atelier de cioplire, acesta nu putea fi decît în apropierea izvorului de sub vîrfurile Coastei Rîtului, unde sînt iarăși blocuri mari de opal. La suprafață nu ne-a apărut nici o așchie.

FRUNZULEASCĂ

În stînga pîrăului Frunzulească, alimentat de apele izvorului Lăutoriu, în «Capul Dîmbului» cunoscut și sub numele de «Dîmbul Bontei pe Maluri», în ograda locuitorului Grigoruș Grigore, pe locul cultivat cu porumb, am descoperit urmele unui atelier de cioplire.

FÎNTÎNILE HOZAȘULUI

Pe drumul Paltinului, în apropiere de Fîntînile Hozașului, drumul este adîncit în depuneri de pantă, alcătuite în partea inferioară din bolovani mari de piatră grezoasă și bolovani de opal. O pătură de lut galben se așterne pe aceste depuneri piemontane.

În partea superioară a lutului galben urmează un strat de humus de pădure. În acest strat actual apar așchii de cioplire, sigur rezultat al unei activități umane. Între spărturile din depunerile piemontane n-a apărut nici o piesă cu urme de spargere intenționată. Așchiile și spărturile de cremene sînt datorite rostogolirii și înghețului.

Bolovani și spărturi de opal apar și în șleaul drumului pînă în dreptul locului lui Ioan Finta, la peste 500 m spre sat de la «Fîntînile Hozașului». În acest loc am găsit iarăși așchii cioplite intenționat.

FĂRTĂI

Pe dreapta și stînga drumului care coboară spre sud, pe locul lui Finta Gheorghe și Mureșan Toader, se găsește iarăși opal în abundență. În lut, se află bolovani mari de cîteva sute de kg, iar pe deasupra arăturilor, numeroase deșeuri de fabricare.

După cele observate în cercetările noastre pe aceste locuri, se desprind unele constatări preliminare:

a) Toate aceste locuri se află lîngă izvoare — în afară de cel din «Fărtăi». b) În toate locurile în afară de Coasta Rîtului, aflăm numeroase deșeuri de fabricare. c) Materia primă, opalul este pe loc, bolovani mari de opal aflîndu-se pînă de curînd chiar deasupra solului. Pretutindeni astfel de bolovani și spărturi mai mici se află și mai jos în luturile ce se aștern pe piemonturi. d) Așchii sigure rezultate din prelucrare se află la suprafață sau îngropate în solul negru actual și cel gălbui prăfos, ceea ce pledează pentru o activitate pleistocenă tîrzie și holocenă a acestor ateliere.

În stînga și dreapta drumului din dreptul casei locuitorului Vasile Vida s-au putut face și unele observații stratigrafice printr-o simplă taluzare în malul drumului. Sînt prezente și aici, ca și la Ceahlău și Cremenea pungile de ghiață. Punctul lor de plecare pe verticală se află la baza depunerilor galbene de sub pămîntul negru actual. Mai largi în partea superioară, ele se subțiază și nu arareori se ramifică în partea inferioară. Nu am putut urmări adîncimea maximă la care pătrund. Ținînd seamă de latitudinea și altitudinea la care ne aflăm (paralela 48°, altit. 250—300 m) în raport cu Ceahlăul și Cremenea, penele de ghiață de aici se aseamănă foarte mult cu acelea de la Cremenea. Ca și la Cremenea, ele sînt mai dese, mai înguste, umplute cu un material asemănător gri-albăstrui, margi-

nile fiind impregnate puternic cu oxizi de fier. În partea inferioară lutul este bogat în oxizi de mangan. Aplicînd schema geocronologică obișnuită prin cercetările noastre de la Ceahlău și Cremenea, aceste pene aparțin ultimului stadiu glaciatic Würm III. Ca atare, faptul că așchiile cioplite intenționat și chiar un nucleu prizmatic au fost descoperite în pătura ce suprapune aceste pene de ghiață, ne îndreptățește a le situa în ultima fază de dezvoltare a pleistocenului și chiar la începutul holocenului.

În stratul străbătut de penele de ghiață, strat pe care noi îl atribuim ultimului interstadiu Würm II—Würm III, apar stînci, bolovani și așchii de opal. Pe nici una din așchiile descoperite în acest strat nu am văzut loviturile de prelucrare intenționată. Către aceeași încadrare geocronologică duc și observațiile făcute în malul drumului Paltinului, în apropiere de Fîntînile Hozașului.

Din punct de vedere tipologic, cu toată recolta noastră, destul de redusă numeric față de posibilitățile de colectare, putem afirma dintr-un început, că aceste ateliere par a nu fi funcționat în același timp. La « Lăuturiu » și « Cetățele » au apărut o serie de așchii vîrfuite, triunghiulare, cu lovitură de desprindere dată la întretăierea a două fețe în unghi deschis ale planului de lovire. Tehnica de desprindere e frecventă în musterian. Mai rar se întrebuițează această metodă de așchiere la « Frunzulească ». La « Cetățele » apare și răzuitorul grosolan.

Deși după observațiile stratigrafice făcute pe suprafețe reduse în cele două locuri, ne aflăm în fața unei industrii pleistocene tîrzii, e de observat raritatea nucleului cu detașări lamelare. În toate cercetările noastre nu au apărut decît două exemplare: unul la Lăuturiu și altul la Frunzulească. Restul materialului e așa de puțin caracteristic, încît nu ne poate ajuta la o încadrare tipologică. Ne aflăm totuși în fața unor ateliere, care au funcționat aici pe baza materiei prime aflată în abundență. Întrebarea care se pune este: ce anume se lucra aici?

La « Frunzulească » avem, probabil, un început de unealtă în formă de topor pe care unele lovituri intenționate pentru obținerea acestei forme sînt oarecum precise (pl. I/5). Roska Márton a atribuit întîi aceste ateliere acheuleanului și micoquianului¹ ca mai apoi să le considere mezolitice², iar Etienne Patte crede în aspectul levalloisian al unor așchii care însă nu au planul de lovire tipic³. După noi este vorba de un paleolitic de sfîrșit, cu facies macrolitic pe care, în faza actuală a cercetărilor, nu-l putem asemăna decît cu cel de la Giurgiu Malul Roșu⁴, (pl. I/5).

Ținîndu-se seamă de acțiunile de alunecări și denudări de pantă și faptul, că din marele număr de așchii ce se pot colecta la suprafața acestor ateliere, nu ne-au trecut prin mîină decît cîteva mii, lăsăm ca cercetările și săpăturile viitoare să lămurească mai bine această problemă.

BOINEȘTI

Pe culmea cea mai înaltă a Coastei Boineștilor, la punctul trigonometric aflat la altitudinea de 215 m, am observat în pămîntul scos cu prilejul săpăturilor pentru amplasarea bornei și a stîlpilor indicatorului, cîteva așchii mărunte de opal

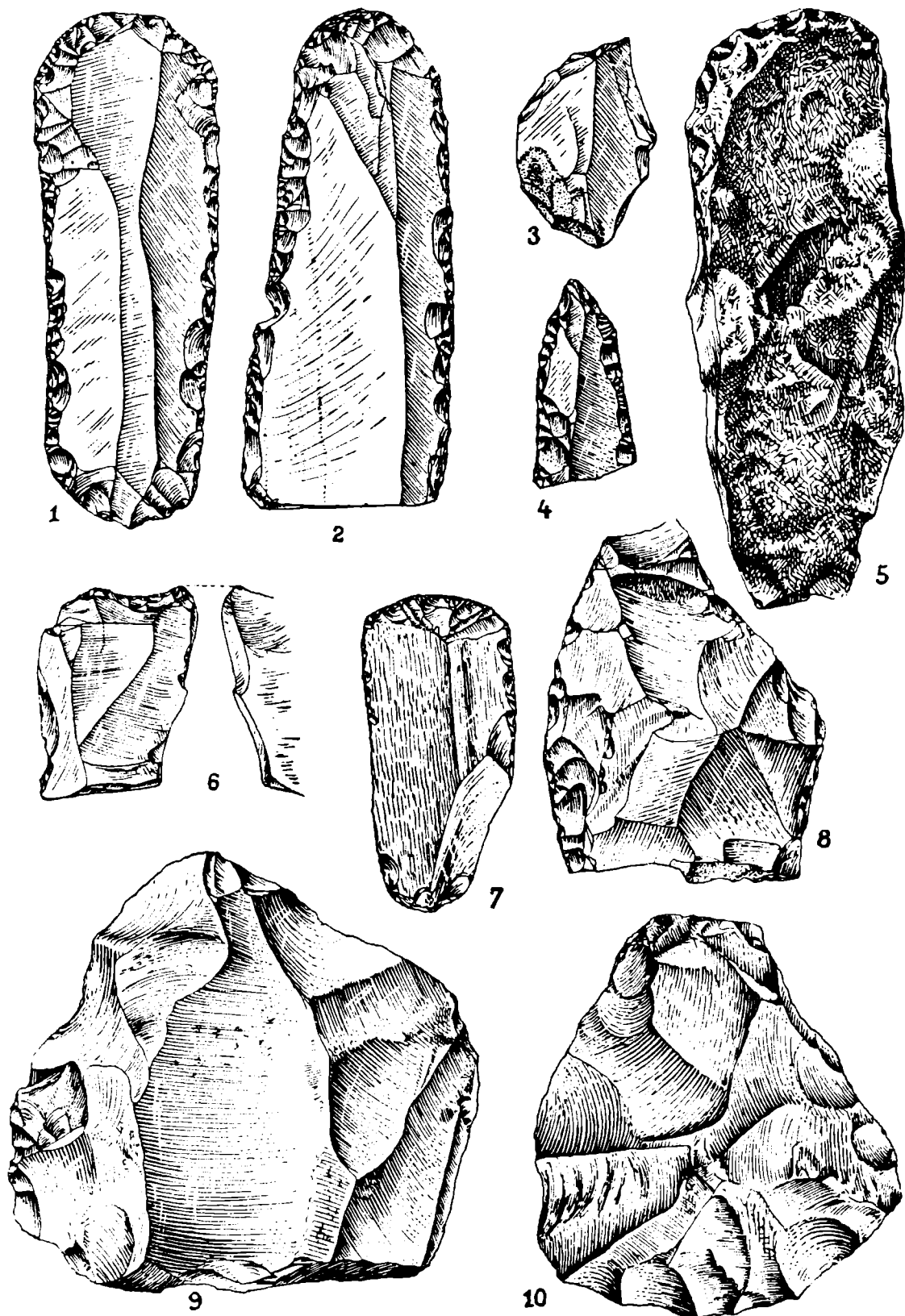
¹ Roska Márton, în *Erdély régészeti repertóriuma*, I, Cluj, 1942, p. 42.

² Idem, *Paleoliticul Ardealului*, în *Anuarul Institutului Geologic al Romîniei*, XIV (1929), p. 116.

³ Etienne Patte, *Souvenirs de voyage en Roumanie — notes de préhistoire*, în *Buletin de la Soc. Préhis.*

Française, tom. XXXI, nr. 9, 1934, p. 372.

⁴ C. S. Nicolăescu-Plopșor, Eugen Comșa, Gh. Rădulescu și Mihai Ionescu, *Paleoliticul de la Giurgiu. Așezarea de la Malul Roșu*, în *SCIV*, VII, 3—4, 1956, p. 223—242.

Pl. I. — Boinești: unelte de silex: 1—3, 7, răzuitoare aurignaciene pe virf de lamă; 4, lamă retușată pe laturile lungi; 6, burin de unghi; 8, așchie din musterianul final; 9, toporaș de mină, musterian final; 10, unealtă bifacială prezeletiană; Bicsad-« La Frunzulească »: 5, topor macrolitic din paleoliticul final.

și silex, deșeuri sigure ale unei prelucrări în tehnica lamelară. Întrucît unele din așchii proveneau din opalul caracteristic atelierelor cercetate la Bicsad se impunea un sondaj.

Sondajul a fost amplasat în regiunea în care au apărut mai frecvent la suprafață așchii de prelucrare.

Rezultatul a fost neașteptat de important pentru această regiune în care cercetările anterioare ale lui Roska Márton ca și ale noastre s-au rezumat numai la culegere de materiale din jurul depozitelor naturale de opal.

Ne aflăm aici în această culme chiar pe o așezare paleolitică cu două etape de dezvoltare, prima un musterian final preszeletian și a doua un aurignacian mijlociu, fără ca aceste două etape de dezvoltare să se poată delimita precis stratigrafic, întrucît întrepătrunderile între partea superioară a musterianului și cea inferioară a aurignacianului sînt frecvente (pl. II).

Săpătura noastră a mers obișnuit numai pînă la adîncimea de 60—80 cm, întrucît mai jos am dat de steril. În linii mari, musterianul se plasează între adîncimile — 60 — 40 cm, iar aurignacianul între — 40 — 0 cm. Sondajul ne-a furnizat din stratul musterian 40 de piese caracteristice și mai multe cu urme sigure de prelucrare, din care circa 2/3 sînt lucrate din opal, restul din alte roci silicioase dure, frecvente în regiune.

Materia primă era culeasă din albiile rîurilor care curgeau, probabil, și atunci pe sub poalele Coastei. Dovada prelucrării materiei prime din albiile rîurilor stă în faptul că suprafețele rămase necioplite au un luciu caracteristic de rulare. Se găsesc bolovani cu multe urme de desprindere prin lovituri puternice. Materia primă fiind de slabă calitate și neputînd da formele dorite, bulgării erau părăsiți. E interesant de observat faptul, că lovitura de desprindere (așchiere), chiar cînd este dată pe suprafața de rostogolire a bulgărelui, se caută unghiul de întîlnire a două planuri piezișe. E o caracteristică aproape generală a musterianului nostru. În cazul cînd planul de lovire este pregătit, lovitura e dată tot la intersecția a două fațete. În rare cazuri lovitura e dată pe o mică fațetă intermediară, între cele două fațete mai mari, care de obicei se întîlnesc în unghi obtuz.

Evident aceasta nu este o regulă generală, întrucît avem așchii care au primit lovitura de desprindere pe un plan drept, fie natural, fie obținut prin desprinderi anterioare. Loviturile pornesc din diferitele sensuri, rareori se situează paralel. Sînt frecvente loviturile în sens contrariu.

Un nucleu de opal care s-a pretat la așchieri tipic musteriene, triunghiulare prelungite, a fost transformat, prin lovituri intenționate date alternativ, cînd pe o față cînd pe cealaltă, într-un toporaș de mîină de tipul celor de la Baia de Fier (pl. I/9). Tipul acesta nu apare izolat. În stratul musterian de aici s-au mai descoperit cîteva, iar unul a fost aflat în cercetările noastre de suprafață pe abrupturile dinspre răsărit ale cetății din epoca de bronz. În general ele sînt masive. Forma lor e obișnuit pentagonală cu baza dreaptă și muchiile în zig-zag. Cunoscute pentru prima oară la noi la Baia de Fier și apoi la Ohaba-Ponor¹, ele nu lipsesc în musterianul de la Subalyuc².

Ca piese caracteristice musterianului amintim o serie de așchii și unele fragmente de vîrfuri de mîină triunghiulare neretușate și unele cu retușe marginale piezișe, avînd una sau două trepte de retușe pentru reascuțire, prima retușare invazivă pe una din laturile dorsale atîngînd în medie 7 mm și a doua, puțin mai teșită,

¹ Nicolăescu-Plopșor, *Rezultatele principale ale cercetărilor paleolitice în R.P.R.*, în SCIV, VII. 1—2,

1956, p. 7—39.

² *Geologia Hungarica*, 14, 1939.

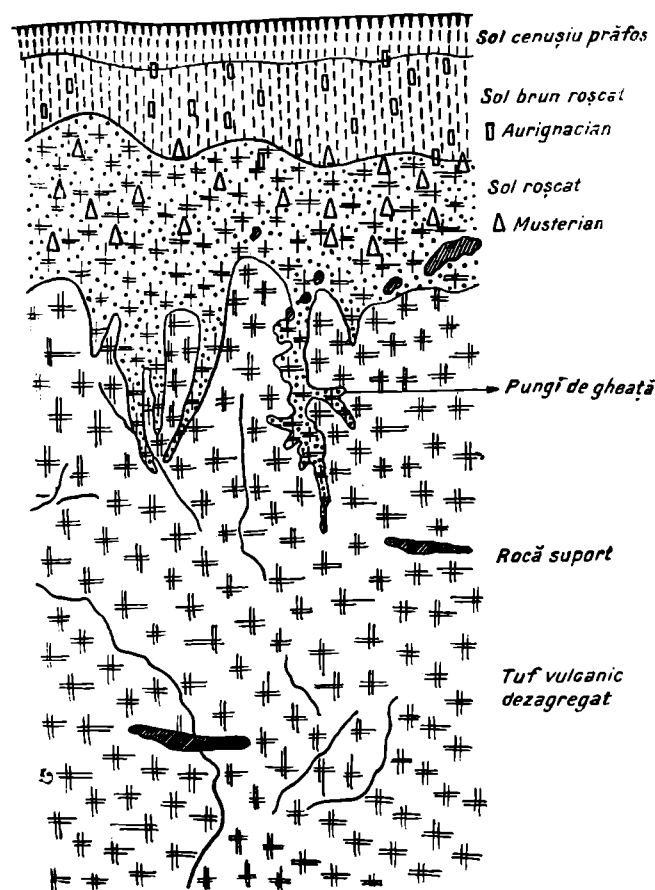
nedepășind 3—4 mm (pl. I/8)¹. După a doua reascuțire piesele au fost folosite, dovadă știrbiturile de întrebuințare. Nu lipsesc racloarele pe așchii și, fapt ce iese din comun ca importanță, s-a întâlnit și o reușită încercare de prelucrare bifacială prezeletiană, cioplită prin fațete largi care pătrund adânc în suprafața așchiei (pl. I/10).

Deasupra stratului musterian apare stratul aurignacian. După observațiile noastre stratigrafice, o linie de demarcație între cele două culturi nu poate fi pre-

cizată. O serie de elemente aurignaciene coboară frecvent în partea superioară a stratului musterian.

În stratul aurignacian materia primă în general, era culeasă tot din albia râului; este prezent aici opalul și celelalte roci silicioase folosite de înaintașii musterieni. Apar în schimb și piese lucrate din silex de bună calitate, silex cornean pe care nu l-am întâlnit în apropiere. După informațiile primite de la geochimistul dr. I. Sălăgeanu, el se găsește la Băița și pe valea Ferneziului, spre nord de Baia Mare. O vâlcea afluentă a acestei văi se cheamă chiar Valea Cremenîșului, dar fără îndoială e vorba și aici de silex vulcanic. Ca și în alte părți, unde obișnuit musterienii foloseau numai roci silicioase locale din imediata apropiere, o dată cu aurignacianul materia primă locală tinde a fi înlocuită de o materie de bună calitate, adusă, probabil, și pe calea schimbului.

În partea inferioară a stratului, între —0,30—0,40 m, predomină

Pl. II. — Boinești: secțiune stratigrafică.

așchiile de tip musteroid cu lame obișnuit atipice, pentru ca în partea superioară a stratului să apară destul de frecvent nucleee prismatice, lamele, dintre care și lama «à coche» într-un singur exemplar, burenul de unghi pe frîntură de lamă retușată concav sau convex și gratoarele pe lame scurte sau fragmente de lamă cu partea activă concavă, dreaptă orizontal sau pieziș, cît și gratoarul simplu sau dublu pe lamă lungă, pe ambele laturi retușate (pl. I/1—4, 6—7). E de observat că retușa de reascuțire este de tehnică tipic musteriană.

Pentru încadrarea geocronologică a descoperirilor paleolitice de aici, un sondaj a mers pînă la adîncime de 3 m, fără a se atinge stîncă vie (pl. II). Primul strat de la suprafață este cenușiu prăfos, avînd granulație fină, de natură eoliană,

¹ K. Zebera, V. Lozek, V. Kneblova, O. Fejfar, M. Mazálek, *Zpráva, o II etape geologického výzkumu*

kvartérny Predmostí u Prerova na Moravě, in Anthropozoicum, IV. 1954, pl. 1/12—13.

degradat prin îmbogățire cu humus, probabil un podsol. Grosimea lui variază între 0,10—0,15m.

Stratul II, brun-roșcat pe o grosime neuniformă, oscilînd între 0,15—0,30 m, păstrat numai pe anumite porțiuni, restul fiind deranjat de rădăcini și galerii de rozătoare.

Stratul III, roșcat, bogat în concrețiuni de calcar mărunte, reprezintă zona de acumulare a calcarului iluvial. Bulgărașii de calcar au o culoare roz pal influențată de oxizi de fier din strat. Frecvente pete de oxizi de mangan. Despicare neregulată, lipsită de fațete. Orizontul respectiv a fost mult frământat de rîme și rădăcini. Macroscopic, granulația este mai mare. Linia de demarcare între straturile II și III e sinuoasă, cu multe intrînduri din stratul II.

Stratul IV, roșcat-gălbui-lutos, este întretăiat de linii paralele de concentrare a oxizilor de fier, avînd în general o orientare ușor piezișe, și legate între ele prin vinișoare verticale de aceeași nuanță dînd stratului un aspect marmorean.

Din stratul III pătrund în acest strat o serie de pene verticale umplute cu material roșu accentuat, lipsit de boabe de calcar. E un material mult mai fin, infiltrat prin selecție din stratul III în golurile acestor pene înainte ca acțiunea de degradare prin concentrarea calcarului și penetrațiile de humus din straturile superioare să fi avut loc. Pe unele crăpături în direcție verticală s-au concentrat oxizi de mangan. În alte crăpături cu direcție neregulată s-a concentrat un material mult mai fin, bentonită, sfărîmată prin dezagregare. Pînă la analizele de laborator socotim stratul IV macroscopic drept rezultat al dezagregării și dezintegrării prin îngheț periglaciuar, care a mers mult mai jos decît adîncimea sondajului nostru. Crăpăturile de îngheț sînt din ce în ce mai rare în partea inferioară a sondajului, de asemenea și granulația materialului devine din ce în ce mai măzăroasă. O dată cu dezghețul, apele de infiltrație din straturile superioare umplu aceste goluri cu materiale mai fine, selecționate și contribuie prin umiditatea lor la dezagregarea și uniformizarea stratului.

Penele de gheață care pornesc din stratul III precum și celelalte fenomene de îngheț și dezintegrare din stratul IV sînt fenomene criogene ale unui stadiu glaciuar. Stratul III în care se află obișnuit musterianul, aparține probabil depunerilor stadiului Würm I—Würm II. Iar straturile II și I le atribuim stadiului glaciuar Würm II, podzolirea superioară fiind făcută în detrimentul sedimentelor eoliene ale acestui stadiu. În această situație, prezența musterianului prelungit final preszeletian, în care persistă toporașul de mînă bifacial de tip Baia de Fier, își are o încadrare provizorie geocronologică în interstadiul Würm I—Würm II, iar aurignacianul mijlociu, foarte puțin dezvoltat, se plasează la începutul stadiului Würm II.

Evident, sînt simple observații de teren, care urmează să fie coroborate cu rezultatele analizelor de laborator. În acest scop s-au ridicat toate probele necesare. Ținînd seamă de relieful Coastei și mai ales de abrupțiunile ei dinspre nord e foarte probabil că ne aflăm în fața unor tabere de vînători, care au folosit terenul foarte prielnic pentru îndreptarea vînatului prin hăituaială spre prăpăstii.

Aceste prăpăstii au îndemnat mai apoi pe locuitorii epocii de bronz să le folosească drept o cetate inexpugnabilă prin separarea printr-un val adînc de coama dealului, pe unde se putea pătrunde aici.

Deși platoul din incinta cetății este mai jos și deci mai apropiat de apă și mai slab bătut de vînturi, cercetările noastre nu au dat aici de urme paleolitice. Singur un toporaș de mînă, scos la suprafață prin eroziuni de pantă ne arată că musterienii de pe vîrfurile Coastei coborau pe acest tăpșan numai în scopuri vînă-

torești. Tăpșanul înconjurat de prăpăstii de trei laturi, trebuia să fie liber pentru îndrumarea vînatului.

Săpătura noastră a cuprins o foarte mică suprafață din întinderea așezării. Avînd în vedere adîncimea cu totul redusă, cel mult 0,60 m, pe care se înscriu aceste două etape de dezvoltare ale paleoliticului din Țara Oașului, precum și întrepătrunderile pe verticală ale elementelor celor două culturi, se impune în viitor continuarea cercetărilor pe o suprafață mai întinsă. Numai astfel vom avea suficient material și observații pentru o încadrare precisă. Avînd în vedere poziția de înălțime a locului de predilecție ales atît de musterieneni cît și de aurignacieni, în limita timpului cu totul redus, am făcut și unele cercetări de suprafață în continuarea culmii dealului.

În hotarul satului Remetea, în apropierea hotarului Boinești deasupra Coastei Rîtului pe suprafața arăturilor am descoperit numeroase piese aparținînd atît musterienului cît și aurignacianului. Prezența musterienului la suprafață în asociere cu aurignacianul pledează pentru o puternică denudare în această regiune.

După informațiile unor locuitori din comuna Călinești, pe Dîmbul sf. Maria este un loc numit « Creminari », iar în satul Huta există iarăși un loc cu aceeași denumire. Locurile își poartă numele de la spărturile de cremene (opal) ce se găsesc la suprafață.

VALEA LUI MIHAI

Pentru a avea o privire de ansamblu asupra posibilităților de dezvoltare a culturii paleolitice în marginea șesului din nordul țării, am făcut o deplasare la Valea lui Mihai pentru a cunoaște regiunea și eventualele dovezi de locuire preneolitică ce s-ar afla în colecția dr. Andrassy Ernest.

Din punct de vedere geologic, regiunea s-a pretat la o locuire încă din paleoliticul superior, avînd în vedere depunerile de loess recent și formațiunile de dune. Pe unele locuri în această regiune uscatul pusese stăpînire încă din interstadiul Würm I — Würm II. În acest sens pledează depozitele de loess de la cărămidăria din Valea lui Mihai, unde avem la bază un sol interstadial brun-roșcat, gros de 0,70—0,80 m.

La Gălospetri, într-o dună de nisip, la o adîncime de 2,10 m apare o bandă mai roșcată, avînd o grosime de circa 0,30 m. E probabil vorba și aici de amprenta ultimului interstadiu, peste care s-au depus mai apoi nisipurile eoliene din Würm II și din actual, fixate apoi printr-o pătură de humus slab, actual, de circa 0,30 m grosime.

În stratul de nisip roșu interstadial au apărut resturi fosile de mamut, de *Cervus megaceros* și *Equus caballus fossilis*.

Din punct de vedere arheologic, la Sălaci apare un gratoar pe lamă. O lamă cu ambele laturi retușată fin abruptă. Material prea puțin pentru încadrarea tipologică. Lama tinde către svidero-tardenoisian.

La Gălospetri au apărut cîteva nuclee microlitice, lame și gratoar pe frînturi de lamă, toate de aspect microlitic, lucrate din obsidian. Avînd în vedere faptul că în toate cercetările de suprafață făcute de către dr. E. Andrassy nu s-au găsit resturi arheologice mai vechi decît epoca de bronz și ținînd seamă de formele microlitice, credem că ne aflăm în fața unei industrii microlitice preceramice.

De la Valea lui Mihai provin cîteva gratoare de aspect microlitic și unele fragmente de lame.

Prin această scurtă cercetare de teren și examinarea pieselor din colecția Andrásy reiese că, pe regiuni întinse în zonele acoperite de dune și de loess se întinse uscatul în paguba lacului Panonic și viața începuse să pulseze. Evident, alături de mamiferele quaternare, locurile au fost cunoscute și de om. Deocamdată nu putem semnală prezența lui decât în holocen.

C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR și ELENA COVĂCS

ПАЛЕОЛИТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБЛАСТИ БАЯ-МАРЕ

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

Сектор палеолита Археологического института в сотрудничестве с Областным музеем Бая-Маре ознакомились с мастерскими Биксада в области Цара-Оашулуй, в которых обрабатывался опал, указанными археологом Рошкой Мартоном и датированными им нижним палеолитом — ашельской и микокенийской эпохами — и мезолитом.

Были разведаны пункты Четэцэле, Лэутариу, Суб-Коаста, Рытулуй, Фрунзуляскэ, Фынтышеле-Хозашулуй и Фыртэй.

Все эти места, за исключением Фыртэй, расположены у источников, где находится сырье-опал и много его отходов от обработки макролитических орудий — в виде топоров.

Некоторые стратиграфические наблюдения и два нуклеуса с отщепленными пластинами дают возможность датировать производившуюся там работу последней фазой плеистоценовых отложений, Вюрмом III, и даже нижним галоценом.

При продолжении поверхностной разведки на территории соседнего села Боинешти, на самой высокой вершине (215 м) были обнаружены следы древнего палеолитического обитания.

Разведка показала, что эта вершина была обитаема как в среднем палеолите — период мустьерский, конец доселетского, — так и в верхнем палеолите — средний ориньякский период.

Невозможно провести линию, точно разграничивающую оба культурных слоя, так как ряд ориньякских материалов иногда спускается в верхнюю часть мустьерского слоя.

Геохронологически мустьерский период, конец доселетского, можно временно включить между Вюрмом I и Вюрмом II, средний же, менее развитый ориньякский период, в начало Вюрма II.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Таблица I. — Боинешти. Кремневые орудия. 1—3, 7, ориньякские скребки из пластин; 4, пластина, ретушированная по длинным сторонам; 6, угловой резец; 8, отщеп последнего мустьерского периода; 9, ручное рубило последнего мустьерского периода; 10, доселетское двустороннее орудие; Биксад. Урочище Ла-Фрунзуляскэ; 5, макролитический топор конца палеолита.

Таблица II. — Боинешти. Стратиграфический разрез.

RECHERCHES PALÉOLITHIQUES DANS LA RÉGION DE BAIA MARE

RÉSUMÉ

En collaboration avec le Musée de la région de Baia Mare, le secteur paléolithique de l'Institut d'Archéologie a examiné, à Bicsad, dans la Țara Oașului, les ateliers où l'on taillait l'opale, signalés par l'archéologue Márton Roska, qui les a attribués tantôt au paléolithique inférieur à l'acheuléen et au micoquien, tantôt au mésolithique.

On a examiné les lieux dits Cetățile, Lăutori, Sub-Coasta Rîtlui, Frunzuleasca, Fintinele Hogașului et Fărtăi.

Tous ces endroits, hormis Fărtăi, se trouvent à proximité de sources et la matière première — l'opale — existe sur place. On y a constaté la présence de nombreux déchets provenant de l'exécution d'outils macrolithiques, probablement en forme de haches.

Des observations stratigraphiques et deux nucléus, d'où avaient été détachées des lames, permettent de dater l'activité de ces ateliers de la dernière phase de développement du pléistocène, dans le Würm III, pénétrant même dans la partie de base de l'holocène.

Les recherches en surface s'étant poursuivies sur le territoire du village voisin de Boinești, on a découvert au point le plus élevé de la Coasta Boineștilor, à une altitude de 215 m, les vestiges d'habitations paléolithiques plus anciennes.

Un sondage a permis de constater que cette cime avait été habitée pendant le paléolithique moyen — moustérien final prészélétien — aussi bien qu'au cours du paléolithique supérieur — aurignacien moyen.

On ne peut tracer une ligne de démarcation entre les deux couches de civilisation, car une série d'éléments aurignaciens descendent souvent dans la partie supérieure de la couche moustérienne.

Au point de vue géo-chronologique, le moustérien prolongé pendant la phase finale prészélétienne peut être provisoirement encadré dans l'interstade Würm I — Würm II, et l'aurignacien moyen, peu développé, au début du stade Würm II.

EXPLICATION DES FIGURES

Planche I. — Boinești. Outils en silex: 1—3 et 7, racloirs aurignaciens sur pointes de lame; 4, lame retouchée sur les côtés longs; 6, burin d'angle de la fin du moustérien; 8, éclat du moustérien final; 9, coup de poing (fin du moustérien); 10, outil bifacial prészélétien. Bicsad - « La Frunzulească »: 5, hache macro-lithique de la fin du paléolithique.

Planche II. — Boinești: section stratigraphique.

